

Mt.5: 1-12 (4) 22 november 2020 Laatste zondag kerkelijk jaar. Boazum 9.30 en 11.00.

Gemeente van Christus,

Vandaag noemen we de namen van Tjitske Scholtanus, Geertje van der Hem, Yolande Lanting, Steven Smit en Teade Visser. En we steken een kaars voor hen aan. We gedenken hen in het licht van Pasen. Mysterieus licht is dat. Licht dat een teken is van Gods liefde, liefde sterker dan de dood. En we zullen ongetwijfeld allemaal zachtjes in onszelf de namen noemen van geliefden die ons zijn ontvallen, langer geleden. Soms al vele jaren terug. Maar nog steeds zo dichtbij, voor je gevoel.

Vandaag, op deze Laatste zondag van het kerkelijk jaar, staan we nadrukkelijker dan anders stil bij onze kwetsbaarheid en onze eindigheid. Bij het verdriet dat dat met zich mee brengt.

Er wordt dan vaak gelezen uit het begin van Mattheüs 5: De Bergrede.

“Gelukkig de treurenden, want zij zullen getroost worden”. Een van de zaligsprekingen, die het begin ervan vormen.

Ondoorgrondelijke uitspraken van Jezus zijn dat. Ze druisen in tegen ons gevoel. Hoezo: gelukkig als ik treur?! Wat heeft verdriet met geluk te maken?

Het klinkt al iets anders in de oude vertaling: Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden. (HSV)

“Zalig” betekent zoiets als: behorend tot het koninkrijk Gods.

Maar dan nog, het blijven tegendraadse woorden van Jezus.

Zo zalig voel je je immers niet, als je verdriet hebt. Omdat iemand die je lief was is overleden, bijvoorbeeld.

Het is niet eenvoudig om helder te krijgen wat Jezus hier bedoelt. Ik denk dat ik het het beste kan uitleggen aan de hand van een paar regels uit een van de mooiste liedteksten van Leonard Cohen: het refrein van Anthem. Ze staan afgedrukt in de liturgie:

*Ring the bells that still can ring / forget your perfect offering
There's a crack in everything / that's how the light gets in.*

Wat vrij vertaald:

*Luid de klokken die het nog doen / laat je perfectionisme los
In alles zit een barst / daardoor kan het licht naar binnen vallen.*

Cohen noemde dit lied, waaraan hij jarenlang heeft gewerkt wel zijn credo. Zijn geloofsbelijdenis.

There is a crack in everything.....in alles zit een barst.....

Het geldt voor ieder van ons. Vroeg of laat kom je in aanraking met wat we dan “de gebrokenheid van het bestaan” noemen. De dromen en idealen uit je jeugd stoten kapot op de werkelijkheid. Je raakt je werk kwijt. Je bedrijf gaat naar de knoppen. Of je huwelijk. Je hebt geen contact meer met een van je kinderen. Iemand die je zo lief is, overlijdt. Soms veel te vroeg. Veel te jong.

Het gaat je voor de wind, totdat je ineens een slechte uitslag krijgt van het ziekenhuis

Je wordt ouder, 70...80...90 misschien. En merkt hoe je lichaam je steeds meer in de steek laat. Of je geest. Je kunt een tijd lang het gevoel hebben dat je in een flow zit. Dat alles goed gaat. Dat je leven een mooi en plezierig geheel is. Maar vroeg of laat wordt er een barst in geslagen.

Dat is niet zwartgallig. Of pessimistisch. Dat is de realiteit waarin we leven.

Om het met de woorden van Prediker te zeggen: voor alles is een uur, voor alles is een tijd.

Forget your perfect offering

Ja, al die dingen die ons kunnen overkomen, ze horen er allemaal bij. Hoe moeilijk en verdrietig ze ook kunnen zijn. "Het leven is niet maakbaar", zeggen we dan. Zeker sinds we met dat akelige Coronavirus te maken hebben worden meer mensen zich daarvan bewust. Je bent inderdaad kwetsbaar. En je leven is inderdaad eindig. En inderdaad komt voor de een de dood veel te vroeg en voor de ander aan het einde van een lang en voltooid leven. En niemand van ons heeft daar uiteindelijk de hand in. Of kan daar iets aan veranderen. Hoe graag je ook zou willen.

"Laat de gedachte van die maakbaarheid los", - zo zou je misschien die tweede regel kunnen vertalen: forget your perfect offering. De grote, wezenlijke gebeurtenissen in je leven overkomen je. En precies zoals jij bent, in al je kwetsbaarheid en eindigheid, ben je goed. Inclusief de barsten die je oploopt. Hoe moeilijk dat, zeker als je ze net oploopt, ook kan zijn. Het leven is niet perfect; jij hoeft ook niet perfect te zijn.

Ik las afgelopen week dat men in Japan een bepaalde techniek kent, de Kintsugi-techniek. Die wordt toegepast als er iets van porselein is gebroken. Een kommetje of bord of zo. De scherven worden dan met een soort goudlijm heel zorgvuldig aan elkaar gelijmd. Maar wel zo dat je de barsten blijft zien. Ik stel me voor dat die als goudkleurige adertjes door het witte aardewerk lopen. Zo'n kommetje is een mooi beeld voor ons, als mensen in wie ook een crack/barst is gekomen. Getekend door het leven, zou je kunnen zeggen.

Dat beeld maakt zichtbaar dat je die barst in je leven en het verdriet dat dat met zich meebrengt, niet weg hoeft te stoppen. Dat het goed is om het te laten zien. Zo maak je het mogelijk dat anderen jou verdriet zien. En naar je toe komen. Om je te troosten. Hopelijk niet met vrome woorden. Of met doodoeners. Maar door bij je zijn. En naar je verhaal te luisteren. Dat is één manier waarop het licht naar binnen kan komen.

That's how the light gets in.....

Hoe "de treurenden getroost kunnen worden"

In een tv-interview werd aan Leonard Cohen gevraagd wat dat voor "licht" is, dat door die barsten naar binnen kan vallen. Hij zei: "Het licht is het vermogen om je te verzoenen ...met wat je is overkomen...met je zorgen...met elke dag die aanbreekt. Het is het inzicht, voorbij elk begrip, dat jou in staat stelt om te leven. En de rampen, de zorgen en de vreugdes te omhelzen die ons gemeenschappelijke lot zijn. Maar dat kan alleen vanuit de erkenning dat er een barst in alle dingen zit."

Ik geloof dat dit vermogen, dat zich kan uiten in veerkracht...en in hoop...en moed...en in een bepaalde aanvaarding dat het leven is zoals het is...ons geschonken wordt. Door God, zeggen we dan, in onze Christelijke traditie.

Ik denk aan het gedicht "Herfst" van Rainer Maria Rilke, waarover ik in de laatste Frissel een stukje heb geschreven. Dat gaat over een diep besef van de vergankelijkheid van alle dingen en alle mensen. En het eindigt met: "En toch is er Eén die dit vallen /oneindig zacht in handen houdt."

Ook jou. En de dierbaren die jouw ontvallen zijn.

Vanuit dat besef kun je dan wellicht instemmen met die eerste regel van Cohen: **Ring the bells that still can ring...** luidt de klokken die het nog doen. Als de scherpe randen van je verdriet hopelijk iets zachter zullen zijn geworden, zullen je ogen weer open gaan voor wat goed en mooi en dierbaar is in je leven. Zul je de klokken die het nog wel doen kunnen luiden. En zul je hopelijk iets ervaren van wat Prediker (ik haal hem graag aan) bedoelt als hij zegt dat er een tijd is om te rouwen en een tijd om te dansen.

Zo is het.

Voor alles wat ons in het leven overkomt is er een tijd. En er is er Eén die al onze tijden in zijn handen houdt. Zalig zijn zij die treuren, want ze zullen vertroost worden, amen.